

PRO LUOMU

Toimintakertomus

1.1.2019 - 31.12.2019

Sisällys

Tiivistelmä: Luomu yhä hyvässä kasvukierteessä	2
Toiminnan tarkoitus ja strategia.....	3
Tarkoitus.....	3
Strategia.....	3
Tavoitteiden toteutuminen	3
Toimenpiteet.....	4
Arvoketjutyö ja muut ryhmät.....	5
Tapahtumat	5
Kampanjat.....	8
Tutkimukset ja selvitykset	9
Viestintä.....	10
Pro Luomu ry:n muu toiminta	13
Hallinto	13
Talous	14

TIIVISTELMÄ: LUOMU YHÄ HYVÄSSÄ KASVUKIERTEESSÄ

Vuonna 2019 luomumyynnin kasvu jatkui edelleen vahvana. Luomuelintarvikkeiden myynti vähittäiskaupoissa lisääntyi lähes kymmenen prosenttia. Se ylitti selvästi koko päivittäistavarakaupan vajaan kolmen prosentin kasvun.

Luomutuotteita myytiin päivittäistavarakaupassa yhteensä 368 miljoonalla eurolla vuonna 2019. Luomun markkinaosuus elintarvikemyynnin arvosta nousi 2,6 %:iin, mutta muutamissa tuoteryhmissä luomun osuus on jo ylittää tai on lähellä 20 prosenttia (lastenruuat 23 %, kasviöljyt 19 % ja kananmunat 18%). Luomuun vuodessa käytetty rahasumma henkilöä kohti oli 66 euroa, kasvua edellisvuoteen oli neljä euroa. Luomuruokaa tarjottiin yhä useammin myös ravintoloissa ja julkisissa ruokapalveluissa, joista noin 46 % käyttää luomutuotteita vähintään kerran viikossa.

Vuosi 2019 tuotti hyvä luomusadon. Luomuviljojen peltopinta-ala lisääntyi edellisvuodesta lähes 9 % ja sato jopa 66 %. Tärkein luomuvilja on kaura: yli puolet luomuviljasadosta oli kauraa. Luomumaidon ja -kananmunien tuotanto kasvoi, mutta luomulihantuotanto pysyi edellisvuosien tasolla. Luomuvihannestuotantoon on siirtynyt uusia tuottajia, mikä näkyy lisääntyvänä tuotantona lähivuosina.

Luomutuotannon tavanomaista parempi kannattavuus on saanut monet viljelijät harkitsemaan siirtymistä tai jo siirtymään luomuun. Vuonna 2019 ei tehty uusia luomusitoumuksia, koska niihin varatut rahat olivat loppuneet. Luomutuotantoon siirtyi tästä huolimatta 88 uutta maatilaa ja luomupeltopinta-ala kasvoi 3 % ja ylitti 300 000 hehtaarin rajan (306 756 ha). Luomun osuus peltoalasta on Ruokaviraston ennakkotietojen mukaan 13,5 % ja luomutilojen keskikoko on noin kolmetoista hehtaaria maatalojen keskikokoa suurempi (luomu 61 ha ja kaikkien tilojen keskikoko 48 hehtaaria).

EU:n luomusäädösten toimeenpanoasetuksia valmisteltiin vuoden 2019 aikana, mutta monet yksityiskohdat jäivät vielä avoimiksi. Suomen kannalta hankalin asia on kasvihuonetuotanto, johon ratkaisu tarjoaa vain poikkeusluvan nykyisille tuottajille vuoteen 2030.

Pro Luomu haki toistamiseen Euroopan komissiolta rahoitusta luomutuotteiden menekinedistämiseen. Vuoden 2019 loppupuolelle tuli tieto, että hakemus oli hyväksytty ja Pro Luomu sai EU:lta lähes miljoonan euron rahoituksen luomun kampanjointiin Suomessa vuosille 2020-2022.

Vuonna 2019 tehtiin työtä kolmessa arvoketjryhmässä, järjestettiin luomun tuplaamiseen keskittynyt Luomufoorumi, järjestettiin Luomukokki-kilpailu ja tehtiin luomusta kertovaa aineistoa sekä kuluttajille että ammattikeittiöille.

Luomuelintarvikepäivän yhteydessä järjestettiin myös ensimmäistä kertaa European Organic Food Innovation Award -kilpailu. Pro Luomu toteutti kaikkiaan kolmea julkisrahoitteista hanketta, joista yksi käynnistyi 2019 aikana.

Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi seitsemällä jäsenellä ja jäsenmaksuja kertyi 177 250 euroa. Vuosi 2019 tuotti yhdistykselle 50 553 euroa voittoa.

TOIMINNAN TARKOITUS JA STRATEGIA

Tarkoitus

Pro Luomu ry kokoaa luomualan toimijat, yritykset ja muut yhteisöt yhteistyöhön luomualan edistämiseksi. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää luomualan tavoitteellista kehitystä ja kasvua Suomessa edesauttamalla luomutuotteiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista sekä tunnistamalla ja ratkomalla ketjun keskeisiä ongelmia.

Strategia

Missio: Luomu yhdistää ympäristön kannalta parhaat tuotantotavat, korkeat vaatimukset eläinten hyvinvoinnille sekä kuluttajien toiveet korkealaatuisista ja luonnollisista tuotteista.

Visio: Vuonna 2020 luomutuote on kiinnostava ja haluttu. Luomu on osa suomalaista arkea. Pro Luomu on luomualan johtava vaikuttaja, viestijä ja yhteistyön rakentaja.

STRATEGISET TAVOITTEET:

1. Luomutuotteet ovat innovatiivisia, laadukkaita ja trendikkäitä.
2. Luomulla on puhutteleva tarina.
3. Luomussa noudatetaan ympäristön sekä kotieläinten hyvinvoinnin kannalta parhaita käytäntöjä.
4. Luomun arvoketjussa kehitetään jatkuvasti tuottavuutta ja kannattavuutta.
5. Pro Luomun tunnettuus alan asiantuntijana eri sidosryhmien keskuudessa lisääntyy.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Luomutuotteet ovat innovatiivisia, laadukkaita ja trendikkäitä.

Tavoitteen taustalla on näkemys siitä, että luomumarkkinan kehittymiseen vaikuttaa erityisesti se, että luomutuotteet vastaavat useisiin kuluttajatreendeihin. Näin ollen tavoitetta voidaan epäsuorasti mitata markkinan kehityksellä.

Vuonna 2019 luomutuotteiden myynti kasvoi 9,6 % edellisvuoteen verrattuna. Kasvu on selvästi kovempaa kuin koko pt-myyntin kasvu (2,6 %). Kasvun taustalla vaikuttivat luomua suosivien trendien vahvistuminen ja tuotelanseeraukset. Suhteellisesti eniten luomun myynti lisääntyi panimojuomissa, rasvoissa ja pakasteissa, hyvää kasvua oli myös mehujen ja mehukeittojen, lastenruokien ja juustojen tuoteryhmissä.

Luomulla on puhutteleva tarina.

Vastuullisuuden vahvistuminen kulutustrendinä haastaa luomun tarinaa. Luomun kuluttajakunta on keskimääräistä vastuullisempaa. Tutkimustulosten ristiriitainen kuva luomun ympäristövaikutuksista sekä ilmastokeskustelun tarjoama ratkaisu: kasviperäistä ravintoa korvaamaan eläinperäistä hämärtää luomun tarinaa ja hämmentää kuluttajia. Luomun vahvuus on kokonaiskestävyys, jota kuitenkin kuluttajien on vaikeampi hahmottaa.

Luomun tarina toimi pohjana tiedotuskampanjalle, jolle haettiin ja saatiin rahoitusta EU:sta tuleville vuosille.

Luomussa noudatetaan ympäristön sekä kotieläinten hyvinvoinnin kannalta parhaita käytäntöjä.

Eläinten hyvinvointiin vaikuttavat hyvä kasvatusympäristö, hyvä ruokinta, hyvä käyttäytyminen ja hyvä terveys. Luomu tarjoaa kiistatta tuotantoeläimille olosuhteet, joissa niiden lajityypillinen käyttäytyminen on mahdollista. Siten luomun parhaat käytännöt liittyvät erityisesti hyvään kasvatusympäristöön ja käyttäytymiseen. Lääkinnästä ja ruokinnasta tarvittaisiin lisää seurantatietoa, jotta hyvät käytännöt voitaisiin todentaa. Lisäksi tarvittaisiin muutoksia säädöksiin ja niiden tulkintoihin, kuten täydennysrehujen käyttöön. Ne ovat tavanomaisessa tuotannossa arkipäivää ja ennaltaehkäisevät monia sairauksia. Luomussa sallittu valikoima on hyvin rajoitettu ja erityisesti luomumaidontuottajat ja myös eläinlääkärit pitävät tätä hyvin hankalana asiana.

Luomun ympäristövaikutusten osalta tutkimustulokset ovat ristiriitaisia. Luomumenetelmät ovat sinänsä ympäristölle suotuisia, mutta osa luomumenetelmien hyvistä ympäristövaikutuksista menetetään, kun ne suhteutetaan luomun satoihin. Ympäristön osalta luomun vahvuuksia ovat maan kasvukunnosta huolehtiminen, luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen sekä kemikalisoitumisen vähentäminen. Nykyiset tutkimusmenetelmät, kuten LCA, eivät ota huomioon luomun vahvuuksia; luonnon monimuotoisuutta ja hiilen sidontaa. Maan kyky sitoa hiiltä on nyt tutkimuksen kohteena. Luomun nurmea sisältävä viljelykierto ja orgaanisten lannoitteiden käyttö sitovat maahan eloperäistä ainetta, joten niillä saattaa olla merkitystä myös ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Luomun arvoketjussa kehitetään jatkuvasti tuottavuutta ja kannattavuutta.

Luomualkutuotannon kannattavuus on hyvä verrattuna vastaavan tavanomaisen tuotannon kannattavuuteen. Luomun tuottavuutta arvoketjussa heikentävät luomun pienet volyymit.

Pro Luomun tunnettuus alan asiantuntijana eri sidosryhmien keskuudessa lisääntyy.

Pro Luomun tunnettuutta ei mitattu vuonna 2019. Pro Luomu sai paljon positiivista palautetta vuonna 2019 EU:lta ensimmäisenä Suomessa saamastaan menekinedistämisrahoituksesta, mikä todennäköisesti lisäsi Pro Luomun arvostusta elintarvikealan ja hallinnon piirissä. Vuoden 2020 alussa tehty jäsenkysely osoitti, että Pro Luomun nykyinen toiminta on linjassa jäsenten toiveen kanssa.

TOIMENPITEET

Yhdistys toteutti vuoden 2019 aikana eduskunnan lisämäärärahalla pääosin toteutettua Mitä se luomu oikein on? -hanketta sekä oli osatoteuttajana Maaseutuohjelman rahoittamassa Ruokasektorin koordinaatiohankkeessa sekä vuonna 2019 käynnistyneessä Luomu lentoon-Kaakkois-Suomessa hankkeessa.

Näiden lisäksi Pro Luomun toimintaan kuuluivat Luomuelintarvikepäivä, Luomukokki-kilpailu sekä tiedotus ja vaikuttaminen sekä rahoituksen hakeminen suoraan EU:lta.

Arvoketjutyö ja muut ryhmät

Arvoketjutyöryhmät (Ruokasektorin koordinaatiohanke)

Arvoketjutyöryhmät ovat osa Ruokasektorin koordinaatiohanketta. Vuoden 2019 aikana luomulihan, -kasvien ja -maidon arvoketjutyöryhmät kokoontuivat yhteensä 8 kertaa.

Arvoketjutyöryhmien kokoonpanot, muistiot ja tehdyt selvitykset löytyvät Pro Luomun nettisivuilta.

<https://proluomu.fi/proluomu/arvoketjutyo/>

Muut työryhmät (Luomu Lento Kaakkois-Suomessa)

Luomu lento Kaakkois-Suomessa hankkeen tavoitteena on luoda alueelle suunnitelma luomun kehittämiseksi ja sitouttaa alueen toimijoita toteuttamaan se. Tämän tiimoilta Pro Luomu on ollut vetämässä Kaakkois-Suomen kehittäjäryhmiä (Kymenlaakso ja Etelä-Karjala) sekä osallistunut hankkeessa perustetun luomusiementuotannon fokusryhmän työhön.

Näiden lisäksi Pro Luomu osallistui vilja-alan yhteistyöryhmän kokoaman luomuviljaryhmän sekä Ruokasektori-ryhmän työhön ja Lähiruoka ja Luomu –messujen ohjausryhmään.

Tapahtumat

Taitaja-yhteistyö (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Pro Luomu osallistui vuoden 2019 Taitaja-kilpailun semifinaaleiden ohjelmatarjontaan pitämällä kuusi luomuinfoa neljällä eri paikkakunnalla tammikuussa.

Infon kohderyhmänä olivat ruoka-alan opettajat, jotka olivat kisassa mukana valmentamassa oppilaitaan. Tavoitteena oli kannustaa opettajia sisällyttämään kestävä gastronomia ja sen osana luomu osaksi opetusta. Jatkossa aihe voisi päästä myös osaksi Taitaja-kisaa ja valmentautumista siihen. Luomuinfoa varten tuotettiin aineistoa yhteistyössä EkoCentrian kanssa. Aineisto julkaistiin täydennettynä Pro Luomun verkkosivuilla.

Fastfood & Cafe & Ravintola –messut 6.-7.3.2019 Helsingissä (Osittain Mitä se luomu oikeastaan on? –hanke)

Pro Luomu oli mukana EkoCentrian kanssa yhteistyössä toteutetussa Luomun info -osastossa Fastfood & Cafe & Ravintola -messuilla. Messut ovat horeca-alan suurin ammattilaistapahtuma ja tänä vuonna Helsingin Messukeskuksessa tapahtuman aikana vieraili yli 8000 kävijää. Messuosaston toteutuksen rahoitti maa- ja metsätalousministeriö.

Pro Luomu järjesti keskiviikkona 6.3. messujen päälavalla Helsingin Messu- ja Urheilukeskuksessa Simo Frangénin luotsaaman luomutietovisan. Luomuvissassa ravintola-alan ammattilaiset mittasivat tietämystään luomuasioista.

Luomukokki-kilpailu

Pro Luomu ry, Savon koulutuskuntayhtymä/EkoCentria ja Perho Liiketalousopisto järjestivät yhteistyössä Luomukokki-kilpailun Fastfood & Cafe & Ravintola -messujen yhteydessä maaliskuussa 2019. Mukana toteutuksessa ja suunnittelussa oli vahvasti myös Easy Fairs Finland, joka järjestää kyseisiä messuja. Kilpailun pääyhteistyökumppanit olivat Metos, joka vastasi keittiöiden rakentamisesta sekä Valio Oy. Muita kumppaneita olivat Aromi-lehti, Långvikin kylpylä- ja kokoushotelli, Rollfoods ja Tamminen.

Kilpailun tavoitteena on edistää luomuraaka-aineiden käyttöä ja luomuosaaamista ammattikeittiöissä sekä tietämystä luomusta vastuullisena valintana. Kilpailun johtajana toimi lehtori Sampo Kantele Perho Liiketalousopistosta, kilpailukoordinaattorina sekä tiedottajana Aura Lamminparras Pro Luomu ry:stä ja ammattikeittiöasiantuntijana hankepäällikkö Anu Arolaakso EkoCentriasta.

Kilpailijoiden haku oli auki 10.10.2018-31.1.2019. Kilpailijoiden tehtävänä oli suunnitella luomukasvisruoka-annos (lakto-ovo) 10 hengelle. Kilpailuun haki 6 kilpailijaa, jotka kaikki pääsivät semifinaaliin. Semifinaalit pidettiin 6.3.2019 ja finaali 7.3.2019 Fastfood & Cafe & Ravintola – messuilla.

Finaalin voitti Simo Harrivaara, ja hänet tittelöitiin uudeksi Luomukokiksi. Päätuomarina toimi keittiömestari ja vuoden 2016 luomukokki Benjamin Frostell, ja muut tuomarit olivat Filip Langhoff (Ask ja Jord), Toni Kostian (Grön ja Way) & Simona Milazzo (Sicapelle) sekä lehdistön edustaja Aromin päätoimittaja Heli Koivuniemi.

Luomufoorumi 13.-14.3 Tampereella (Ruokasektorin koordinaatiohanke)

Luomufoorumi järjestettiin Tampereella Ahlmanilla. Ensimmäisenä päivänä oli kaikille kiinnostuneille tarkoitettu Luomun kasvuloikka -seminaari. Luomun kasvua tarkasteltiin sekä kysynnän että tarjonnan näkökulmista. Seminaariin osallistui 47 henkilöä.

Luomufoorumin toinen päivä oli suunnattu hanketoimijoille. Aiheena olivat luomun kestävyys ja uudistuva luomulainsäädäntö. Lisäksi hankkeet kertoivat kuulumisistaan, hyvistä käytännöistään ja toiveistaan yhteistyöhön. Päivään osallistui 28 henkilöä.

Ruoka-ala kasvuun tilaisuudet (Ruokasektorin koordinaatio -hanke)

Maakunnallisten Ruoka-ala kasvuun -tilaisuuksien tarkoituksena oli tutustua eri maakuntien ruoka-alan kehittämiseen ja pohtia keinoja alueellisen yhteistyön tiivistämiseksi luomun, lähiruoan ja luonnontuotealan kehittämisessä. Kertomusvuonna järjestettiin 13 tilaisuutta, joista Pro Luomu oli mukana 12 tilaisuudessa. Vuosina 2018-2019 Ruokasektorin koordinaatiohanke järjesti tilaisuuden jokaisessa Manner-Suomen maakunnassa.

Suomi Areena -keskustelu: Keinolihaa vai hiiliviljelyä? (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Pro Luomu oli mukana Suomi Areenassa keskiviikkona 17.7.2019 keskustelulla ”Keinolihaa vai hiiliviljelyä? Puhujina olivat professori Juha Helenius, luomuviljelijä Samuli Laurikainen, primus motor Janne Saarikko ja apulaisprofessori Hanna Tuomisto. Keskustelun juonsi maisteri Simo Frangén.

Keskustelua pidettiin onnistuneena: paikan päällä oli 129 kuulijaa, joka oli suhteellisen hyvin huomioiden keskustelun myöhäinen ajankohta illalla. Keskustelu oli nähtävissä myös MTV:n katsomossa, ja se herätti keskustelua Twitterissä. Keskustelun virallista tunnustetta #tulevaisuudenruoka oli twiitattu 64 kertaa ja tunnusteen kokonaisnäkyvyys oli 47 407.

Keskustelun lisäksi Pro Luomu järjesti luomukuohuviinitilaisuuden omille sidosryhmille ja yhteiskunnallisille vaikuttajille. Tapahtumaan osallistui n. 25 henkilöä.

Luonnon päivä luomutiloilla (Ruokasektorin koordinaatiohanke)

Pro Luomu oli mukana organisoimassa Suomen Luonnon päivän 25.8. luomutilojen avoimien ovien tapahtumaa. Vuonna 2019 tapahtumaan otti osaa 40 luomutilaa, vierailijamäärät 10 – 4000/tila. Suurin osa tiloista on kiinnostunut jatkamaan myös ensi vuonna. Vuoden 2019 osallistujat saivat kaikki Luomua. Ilman muuta –lakanan, jonka maa- ja metsätalousministeriö kustansi. Luonnon päivän luomutilat -tapahtuma oli järjestyksessä kuudes ja se toteutettiin yhteistyössä MMM:n, MTK:n, SLC:n, Luomuliiton ja Biodynaamisen yhdistyksen kanssa.

Luomukasvisten teemaretki 6.6.2019 Varsinais-Suomeen (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Retki järjestettiin Lassen Luomun luomukasvihuoneille, jossa tutustuttiin luomukasvihuonetuotantoon ja keskusteltiin uuden luomuasetuksen tuomista muutoksista. Retkipäivän toisena kohteena oli Salon kaupungin ruokapalvelut, jossa keskusteltiin, miten ruokapalvelut voisivat lisätä luomukasvisten käyttöä. Osallistujia retkellä oli 25.

Luomulihan teemaretki 20.8.2019 Varsinais-Suomeen (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Retki järjestettiin Nymanin luomusikatilalle sekä Luomu-Heikkilän emolehmätilalle, jossa tutustuttiin luomulihan tuotantoon sekä biokaasun tuotantoon. Osallistujia retkellä oli 13 joista 2 toimittajaa ja 1 maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen.

Luomu lentoon Kaakkois-Suomessa –hankkeen miniseminaarit 18.-19.9. Kouvola ja Lappeenranta (Luomu Lentoon Kaakkois-Suomessa -hanke)

Luomu lentoon Kaakkois-Suomessa hanke järjesti miniseminaarin Kouvola ja Lappeenrannassa. Miniseminaareissa esiteltiin hankkeessa tehtyä tilannekartoitusta alueen luomutilanteesta sekä kuultiin puheenvuoroja yrittäjiltä, ammattikeittöiltä ja kaupalta.

Luomuelintarvikepäivä 2.10. Helsinki

Luomuelintarvikepäivä järjestettiin 2.10.2018 Finlandia-talolla. Tapahtumassa julkaistiin uuden luomun kuluttajabarometrin tulokset ja aamupäivän puhujana oli mm. Amarjit Sahota konsulttiyhtiö Ecovia Intelligencestä. Tapahtumaan osallistui yhteensä noin 200 henkilöä. Tapahtumassa oli myös vieraana IFOAM-EU:n prosessiryhmä.

Päivän päättäneessä European Organic Food Innovation Awardissa kilpailtiin Euroopan parhaan luomuinnovaation tittelistä. Luomuelintarvikepäivän päätteeksi julkistettiin Luomuliiton Vuoden luomutuote -kilpailun sekä EkoCentrian ruokapalveluille suunnatun Luomu SM -kilpailun voittajat.

European Organic Food Innovation Award

Pro Luomu ja Founder Institute Finland järjesti Luomuelintarvikepäivän yhteydessä ensimmäistä kertaa European Organic Food Innovation Award -kilpailun, jonka tavoitteena on kannustaa elintarvikealan yrityksiä tuomaan markkinoille innovatiivisia luomutuotteita tai palveluja.

Kilpailuun haki mukaan 13 luomualan yritystä, joista kymmenen pääsi finaaliin. Finaalissa he esittelivät innovaationsa lyhyessä englanninkielisessä pitchauspuheessa. Kilpailuun oli tavoitteena saada kansainvälisiä osallistujia, mutta kaikki hakijat olivat Suomesta. Kilpailun voitti Gobbas Gården ja Härmän Ratin yhteistyössä kehittämä uudentyyppinen luomuhärkäpapuvalmiste. He saivat palkinnokseen 4 500 euroa sekä Markkinointitoimisto Pinnan suunnittelupalveluja 5 000 euron arvosta. Luomuelintarvikepäivän yleisö äänesti omaksi suosikikseen Jokilaakson Juusto Oy:n kehittämän vegaanisen valkohome-juustonkorvikkeen, joka on valmistettu luomucashewpähkinästä.

Kilpailun tuomaristoon kuuluivat kaupallinen johtaja Ilkka Alarotu, SOK, vientijohtaja Thimjos Ninios MTK, PT-tavarakaupan johtaja Harri Hovi K-ryhmä sekä innovaatioyrittäjä Charlotte Aschim norjalaisesta TotalCtrl-yrityksestä.

European Organic Food Innovation Award -kilpailussa oli yhteistyökumppaneina Markkinointitoimisto Pinta sekä S-ryhmä ja K-ryhmä.

Ateria-tapahtuma 5.11. Helsinki (Mitä se luomu oikein on? -hanke)

Pro Luomu osallistui julkisen ruokapalvelun ja sopimusruokailun ammattilaispäivään Messukeskuksessa. Pro Luomu järjesti tapahtumaan puheenvuoron: Luomua lautaselle – lisäarvoa myös kasvisruokaan. Lisäksi Pro Luomulla oli tapahtumassa oma osasto, jossa oli kattavasti esillä Mitä se luomu oikeastaan on –hankeen materiaaleja.

Kampanjat

#Fiksuvalinta- aineistot ja kampanja (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Osana Mitä se luomu oikeastaan on –hanketta Pro Luomu tuotti aineistoja ja kampanjamateriaaleja, kaikkien suomalaisten luomualan toimijoiden käyttöön. Aineistot jaoteltiin tuoteryhmittäisiksi kokonaisuuksiksi, ja ne olivat artikkeleita, infograafeja, somekuvia sekä tussipiirrosvideo, joka kuvasi luomua kokonaisuutena.

Tuoteryhmät olivat, maito, liha, viljatuotteet, kasvikset, luonnontuotteet, mansikka ja munat. Aineistoissa avattiin suomalaista luomutuotantoa ja tuotiin esille sen tuomaa lisäarvoa ja erityispiirteitä. Infograafit käännettiin myös ruotsiksi.

Aineiston ympärille rakennettiin kaksi kampanjaa. Tammikuussa 2019 toteutettiin #Fiksuvalinta-kampanja, jonka aikana sosiaalisen median kanavissa jaettiin somekuvia ja ohjattiin katsomaan videoita ja verkkoartikkeleita. Kampanjan yhteydessä järjestettiin myös kaksi somekilpailua (Instagram ja Facebook). Kummankin kilpailun palkintona oli 100 € lahjakortti ruokakauppaan.

Kampanjan kokonaisnäkyvyys oli hyvä: 167 500 näyttökertaa ja 2 700 reaktiota (tykkäykset, kommentit & jaot). Kampanjaa myös mainostettiin Facebookissa tuloksellisesti, koska yhtä euroa kohti saavutettiin 120 katselukertaa. Yhteensä mainosrahaa käytettiin 1 400 euroa.

Toinen kampanja toteutettiin syyskuussa 2019 teemalla #Organicseptember. Tällä teemalla se yhdistyi kansainvälisiin kampanjoihin, joita toteutettiin samaan aikaan ainakin Ruotsissa ja Englannissa. Kampanjaan kuului 7 mainostettua postausta Facebookissa; mainosrahaa käytettiin yhteensä 1 600 euroa.

Tavoitettavuus oli 137 293 näyttökertaa (maksettu tavoitettavuus 108 278). Reaktioita 12 608 (tykkäykset, kommentit & jaot). Syyskuun kampanjan tavoitettavuus oli vähäisempi kuin tammikuun kampanjan, mikä johtuu osin Facebookin tekemistä muutoksista mainonnan algoritmeihin. Tammikuun kampanjan näkyvyyttä kasvattivat myös kilpailut, jotka saivat paljon näyttökertoja.

Luomutuotanto ja kestävän kehityksen tavoitteet (osittain Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Pro Luomu oli mukana kansainvälisessä luomutoimijoiden hankkeessa, jossa tuotettiin tietoa luomutuotannon eduista suhteessa kestävän kehityksen tavoitteisiin. Raportti koostui tutkimuskatsauksesta, jonka toteutti Twenten yliopisto Hollannissa. Tutkimuskatsauksen mukaan luomu edistää kahdeksaa kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamista. Mitä se luomu oikeastaan on? –hanke käänsi aineiston suomeksi. Suomenkielisen raportin loppuun lisättiin myös suomalaisia tapausesimerkkejä, jotka tuotti Luomuinstituutti. Raportti julkaistiin Pro Luomun sivuilla ja siihen liittyi myös sosiaalisen median kampanjointia Facebookissa ja Instagramissa.

Hakemus EU:n menekinedistämiskampanjaksi

Pro Luomu haki keväällä 2019 toista kertaa rahoitusta EU:n maataloustuotteille suunnatusta menekinedistämisrahastosta. Pro Luomun viestintäryhmä oli jo vuonna 2017 ideoinut kampanjalle konseptin ja sloganin: *“Luomu. Se on hyvä merkki.”*, jonka ympärille hakemus rakennettiin myös tällä kertaa. Hakemiseen käytettiin merkittävästi työaikaa ja mukana työtä sparraamassa oli myös belgialainen konsultti Nicolas de Gennes. Syyskuun lopulla Pro Luomu sai tietää, että hakemus on hyväksytty ja kampanjan hanke alkaa tammikuun alusta 2020.

Hyvä merkki -kampanjan kokonaiskustannukset ovat noin 1,38 miljoonaa euroa, mistä 70 % tulee EU:n maataloustuotteiden menekinedistämisvaroista ja 30 % on Pro Luomun omaa rahoitusosuutta. Kampanjaa toteuttaa helsinkiläinen mainostoimisto Ryhmä Creative Agency, ja kampanjaan osallistuu myös Pro Luomun 18 jäsenyhteisöä: SOK, Kesko, Valio, Atria, Midsona, Arla, MTK+SLC, Dava, Meira, Apetit, Helsingin Mylly, Ikaalisten Luomu + Mty Lasse ja Jetta Kulmala, Nokian Panimo, Tamminen, Luomuliitto ja Tuoreverkko

Tutkimukset ja selvitykset

Luomumarkkinan kehitys

Luomumarkkinan kehittymistä selvitettiin kahdesti kaupparyhmille suunnatulla kyselyllä. Tulokset julkistettiin helmikuussa ja syyskuussa.

Luomun käyttöselvitys ammattikeittiöille (Mitä se luomu oikeastaan on? -hanke)

Tammikuussa 2019 Pro Luomu toteutti yhdessä EkoCentrian kanssa ammattikeittiöiden luomun käytöstä selvityksen. Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus. Vastaajamäärät jäivät joidenkin asiakokonaisuuksien osalta vajaiksi, joten tuloksia on julkaistu vain osittain. Selvityksen mukaan 47 % julkisista ruokapalveluista on tehnyt strategisen päätöksen lisätä luomuraaka-aineiden käyttöään ja julkisten ruokapalvelujen käyttämistä raaka-ainekiloista luomua on 12 %.

Luomutuotteiden mahdollisuudet ja markkina-aukot kaupan valikoimassa (Luomubuumi-hankkeen ostopalvelu)

Pro Luomu voitti Luomubuumi-hankkeen tarjouskilpailun koskien selvitystä luomutuotteiden markkina-aukoista vähittäiskaupan valikoimissa. Pro Luomu toteutti selvityksen hyödyntämällä sille kertynyttä tietoa sekä haastattelemalla kaupan toimijoita. Selvitystä esiteltiin Luomubuumin neljässä työpajassa (Helsinki, Oulu, Seinäjoki, Mikkeli).

Vientiselvitys (Mitä se luomu oikeastaan on? –hanke)

Pro Luomu teetti keväällä 2019 selvityksen luomuviennin arvosta ja vientipotentiaalista. Selvityksen tekijäksi palkattiin MMM Päivi Rönni ja se toteutettiin monikanavaisella kyselyillä (haastattelut ja verkkokysely) luomualan yrityksille. Selvitys päivitti vuonna 2013 julkaistun selvityksen. Luomuviennin kokonaisarvoksi arvioitiin 25-30 miljoonaa euroa, ja alan toimijoiden näkemysten mukaan se on tuplattavissa vuoteen 2023 mennessä.

Luomun kuluttajabarometri (Maa- ja metsätalousministeriö ostopalvelu)

Pro Luomu tuotti syksyllä 2019 luomun kulutusta mittaavan Luomun kuluttajabarometrin. Kuluttajabarometrin mukaan lähes joka kolmas käyttää luomua vähintään viikoittain ja luomulla on Suomessa 2,2 miljoonaa säännöllistä käyttäjää. Luomun kuluttajabarometrin tuloksia esiteltiin 2.10. Luomuelintarvikepäivässä Helsingissä. Barometrin tuloksista tuotettiin myös helppolukuinen tiivistelmä *Suomalaiset ja luomu* sekä someen tarkoitettua aineistoa. Barometrin toteutti TNS Kantar elo-syyskuussa 2019 Pro Luomun toimeksiannosta. Barometriin vastasi 1 014 suomalaista, jotka ovat iältään 18–68-vuotiaita. Luomun kuluttajabarometrin rahoitti maa- ja metsätalousministeriö.

Viestintä

Pro Luomun viestinnässä vuonna 2019 painottuivat luomualan kehityksestä kertominen ja yhdistyksen järjestämien tapahtumien ja kampanjoiden markkinointi. Viestinnän kärkiä olivat myös innovaatiot, tulevaisuuden ruoka ja kestävä kehitys.

Mediaviestinnän aiheita olivat mm. luomumarkkinoiden tilanne, luomutuotannon kehitys, ajankohtaiset kampanjat ja kilpailut kuten Luomukokki-kilpailu ja European Organic Food Innovation Award sekä ns. sesonkiaiheet kuten luomumansikat ja -kinkut.

Pro Luomun viestintäryhmä ei kokoontunut kertaakaan Pro Luomun henkilöstön resurssipulan takia.

Mitä se luomu oikeastaan -hankkeen aineistoa työstettiin tiiviisti alkuvuonna, niitä jaettiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja lähetettiin myös jäsenistölle ja muille sidosryhmille jaettavaksi.

Verkon ja mediaviestinnän lisäksi luomua tuotiin aktiivisesti esille sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn).

Viestinnän seurantalukuja**Vuonna 2019 Pro Luomu julkaisi / lähetti:**

27 suomenkielistä mediatiedotetta, 3 englanninkielistä mediatiedotetta ja 2 mediakutsua

7 jäsenkirjettä, joilla vastaanottajia vuoden 2019 lopussa noin 180

8 uutiskirjettä, joilla vastaanottajia vuoden 2019 lopussa noin 600

1 Luomukokki-kilpailuun liittyvän uutiskirjeen HoReCa-listalle, joilla vastaanottajia lähes 1200

Twiiitit saivat yhteensä 498 800 näyttökertaa

Seuraajat sosiaalisen median tileillä vuoden lopussa:

8055 Facebook-seuraajaa

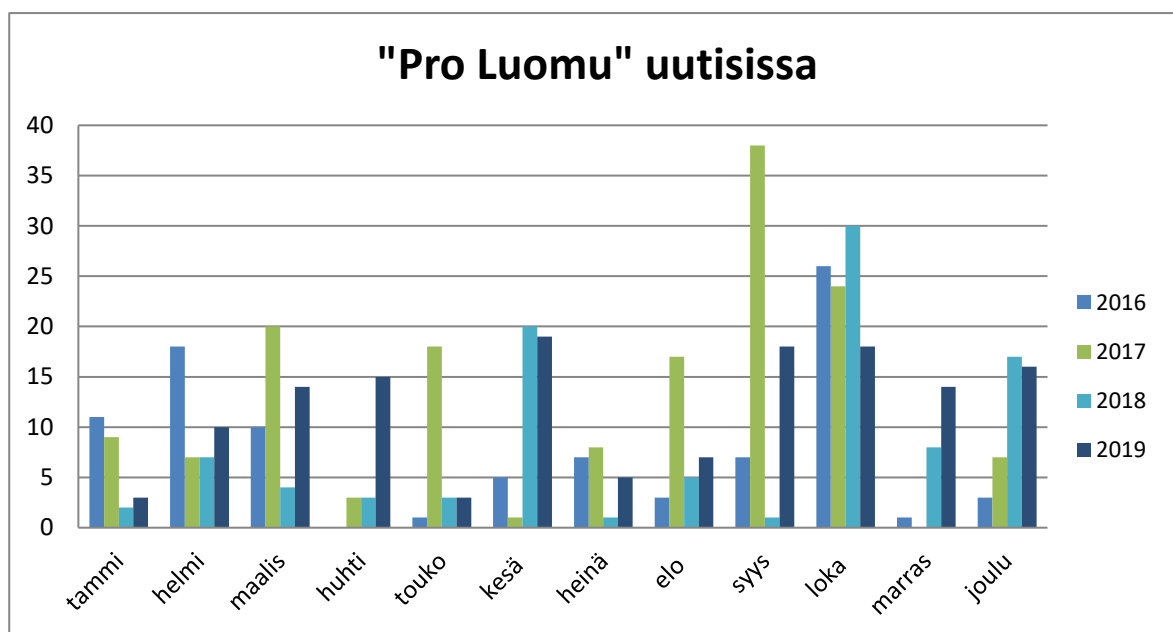
3 640 Twitter-seuraajaa

2007 Instagram-seuraajaa

259 LinkedIn-seuraajaa

Mediaseuranta***Journalistinen ja sosiaalinen media***

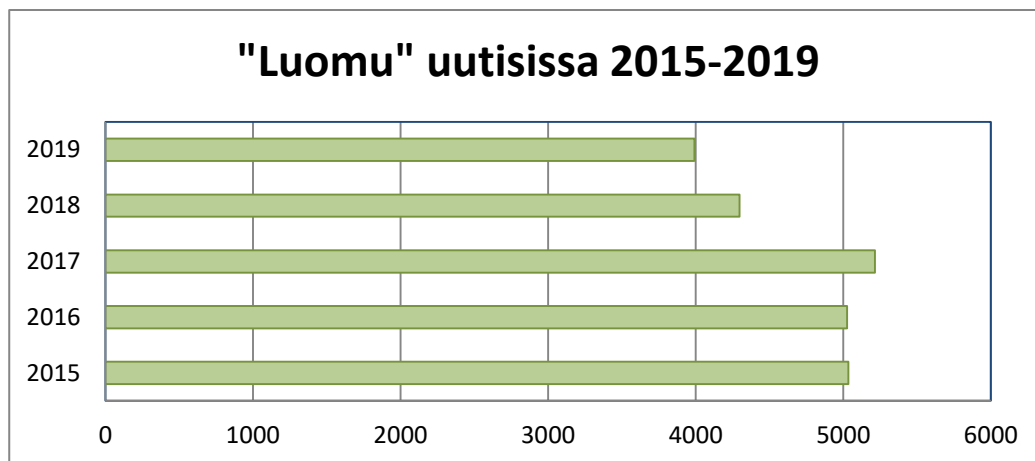
Hakusana "Pro Luomu" esiintyi vuoden 2019 aikana journalistisissa nettimedioissa yhteensä 142 kertaa (Kuva 1), mikä oli 40 % enemmän kuin edellisvuonna. Medianäkyvyyden nousuun vaikutti erityisesti Luomu lentoon Kaakkois-Suomessa -hankkeen hyvä näkyvyys paikallismedioissa sekä median kiinnostus European Organic Food Innovation ja Luomukokki-kilpailuihin. Yksittäisistä tiedotteista luomukinkkutiedote meni melko hyvin läpi mediassa. Sosiaalisessa mediassa Pro Luomu sai vuoden aikana 138 mainintaa.

Kuva 1. Hakusana "Pro Luomu" verkossa julkaistuissa uutisissa vuosina 2016-2019

Lähde: Ampparit Hakuvahti

Hakusana "luomu" löytyi uutisista eli nettilehdistä ja -sivustoilta noin 3991 kertaa vuonna 2019. Edellisvuoteen verrattuna osumien määrä väheni noin 7 % (Kuva 2).

Kuva 2. Hakusana "Luomu" verkossa julkaistuissa uutisissa vuosina 2015-2019.

Lähde: Ampparit Hakuvahti

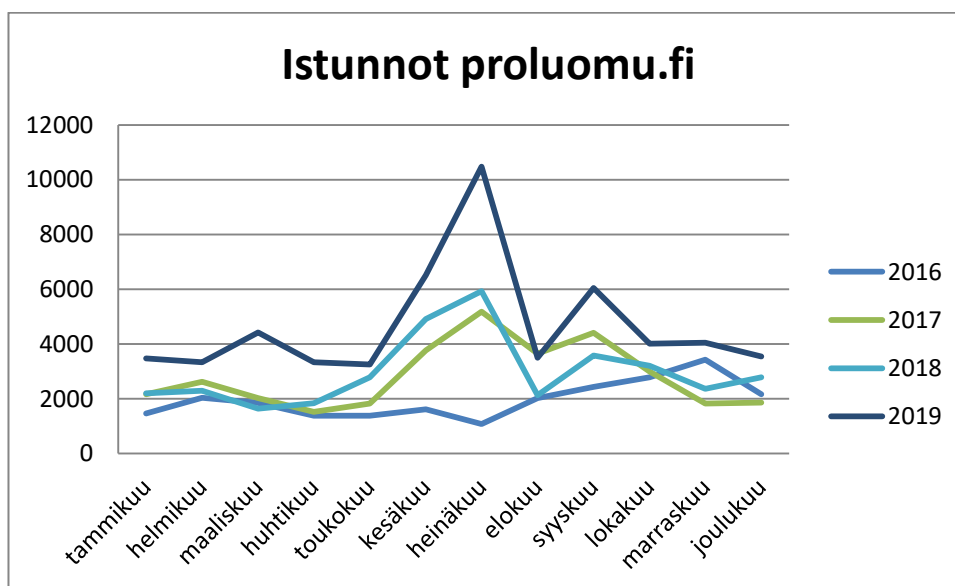
Sosiaalisessa mediassa luomun näkyvyyttä ja erityisesti sen kehitystä on hankala mitata, koska mediakenttä muuttuu nopeasti. Pro Luomun käyttämä mediaseurantapalvelu ei pysty seuraamaan luotettavasti somea.

Nettisivujen kävijämäärät

Proluomu.fi-sivustolla oli vuoden 2019 aikana yhteensä lähes 56 000 istuntoa, mikä oli 57 % enemmän kuin edellisvuonna (Lähde: Google Analytics). Yksittäisiä kävijöitä sivustolla oli vuoden aikana noin 40 000.

Istuntoja oli eniten (yli 10 000) heinäkuussa, kun sivustolla julkaistiin lista luomumansikan itsepoimintatiloista. Tuolloin sivustolla kävi jopa 800 yksittäistä kävijää päivässä.

Suurin osa kävijöistä, 53,5 % tuli proluomu.fi -sivustolle hakukoneiden kautta. Sosiaalisen median kautta sivustolle tulee 23,9 % ja suoraan 18,4 %. Kävijöistä valtaosa 86,6 % tulee sivustolle ensimmäistä kertaa ja vain 13,4 % on käynyt sivustolla aiemmin.

Kuva 4. Istunnot proluomu.fi-sivustolla vuosina 2016-2019.

Pro Luomu ry:n muu toiminta

Jäsenhankinta

Pro Luomu ry:n jäsenmäärä vuoden lopussa oli yhteensä 77 varsinaista jäsentä ja neljä kannattajajäsentä. Vuoden aikana uusiksi jäseniksi hakeutui 11 organisaatiota, ja erosi 4 organisaatiota.

Vaikuttaminen

Vuonna 2019 Suomessa järjestettiin eduskuntavaalit, jonka tähden Pro Luomu teki aktiivista poliittista vaikuttamistyötä. Pro Luomu julkaisi vaaleja varten yhdessä muiden luomualan toimijoiden kanssa vaalitavoitteet: Tuplataan luomu sekä tapasi Kokoomuksen, SDP:n, Keskustan ja Vihreiden edustajia. Luomufoorumin yhteydessä 13.3 Pro Luomu yhdessä Luomuliiton kanssa järjesti [vaalipaneelin](#), jonka veti Maisteri Frangén.

Pro Luomu järjesti jo neljännen kerran keskustelutilaisuuden luomun ajankohtaisista teemoista maa- ja metsätalousministeriön johdolle ja keskeisille sidosryhmille 27.8. Valion tiloissa Porkkalassa. Tilaisuudessa keskusteltiin mm. luomukeruun tilanteesta sekä luomuvalvonnasta. Keskustelun jälkeen maa- ja metsätalousministeriö kutsui Pro Luomun ja muita sidosryhmiä jatkamaan keskustelua luomuvalvonnasta. Keskusteluiden pohjalta tuotettiin luomualan kanssa yhteistyössä *Kohti yhtenäisiä luomuvalvonnan tulkintoja* kirje, joka lähetettiin maa- ja metsätalousministeriöön sekä Ruokavirastoon 31.10. Ruokavirasto vastasi kirjeeseen 21.1.2020.

Yhdistys on IFOAM EU:n jäsen ja toimii erityisesti sen prosessointiryhmässä. Pro Luomun edustaja ryhmässä on Saska Tuomasjukka. Vuoden 2019 aikana Pro Luomu on osallistunut myös uuteen Retail-ryhmään, jossa edustajana on Merja Söderström PTY:stä.

Pro Luomu kutsui Suomeen IFOAM EU:n prosessiryhmän ja isännöi tämän vierailua Helsingissä. Ryhmälle oli räätälöity Luomuelintarvikepäivässä oma kansainvälinen sessio, joka keskittyi luomujalostukseen. Torstaina 3.10. ryhmä piti virallista kokousta Valion tiloissa Valimossa, samalla tutustuen Valion toimintaan. Pro Luomu tutustui ryhmän kanssa myös uuteen Oodi-kirjastoon ja vietti iltaa Kaurilan saunassa.

Pro Luomu osallistui maa- ja metsätalousministeriön järjestämiin CAP-uudistukseen liittyviin työpajoihin ja keskusteli aktiivisesti muun luomualan kanssa maatalouspolitiikan uudistuksesta. Pro Luomu antoi lausunnon MMM:lle koulujakelutuesta sekä laati yhdessä maitoarvoketjutoimijoiden kanssa Ruokavirastolle kirjelmän, joka koski täydennysrehujen käyttöä luomueläimille. Lisäksi Pro Luomu osallistui aktiivisesti myös MMM:n luomualajaoston toimintaan ja Ruokaviraston sidosryhmäyhteistyöhön.

HALLINTO

Hallitus

Hallitus kokoontui vuonna 2019 kuusi kertaa ja piti kaksi sähköpostikokousta. Hallituksen kokoonpano oli seuraava:

jäsen

Ilkka Alarotu, puheenjohtaja
Harri Hovi, varapuheenjohtaja
Niklas Kumlin
Jukka Markkanen
Susann Rännäri
Samuli Laurikainen
Pasi Tamminen
Tuomas Salusjärvi

varajäsen

Janne Vuorinen
Mirka Olin
Rikard Korkman
Jouko Aalto
Janne Rauhansuu
Kimmo Jokinen
Peter Westerholm

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 13.5.2019 Arlalla Sipoossa ja syyskokous 25.11.2019 Keskon kampuksella Helsingissä.

Henkilöstö

Yhdistyksen palveluksessa olivat koko vuoden toiminnanjohtaja Marja-Riitta Kottila ja asiantuntija Aura Lamminparras. Tiedottaja Minna Nurro irtisanoutui heinäkuun alusta, mutta teki osa-aikaisesti Pro Luomulle töitä loka-joulukuussa. Minna seuraajaksi valittiin Laura Rantanen, mutta hänen työsuhteensa päättyi syyskuussa. Vuoden lopussa Pro Luomu valitse uuden tiedottajan, Minna Ala-Kyynyn, joka aloitti työt vuoden 2020 alusta.

TALOUS

Yhdistyksen toiminta rahoitettiin jäsenmaksuilla, hankerahoituksella sekä yhdistyksen arvonlisäverollisella palvelutoiminnalla (liiketoiminta). Yhdistyksen kokonaistuotoista, 378 957 euroa, 47 % kertyi jäsenmaksuista, 31 % avustuksista ja 22 % palvelutoiminnan tuotoista.

Yhdistyksen liikevaihto (palvelutoiminta ja jäsenmaksut) oli 262 8222 euroa, noin 3 % edellisvuotta suurempi. Tätä voidaan pitää hyvänä tuloksena, erityisesti siksi, että EU-hakemuksen tekemiseen kului merkittävä työpanos ja syksyllä oli henkilöstövajausta.

Jäsenmäärän kasvusta huolimatta jäsenmaksujen tuotto väheni edellisvuodesta noin 7 % alittaen näin reilusti tavoitteena olleen 10 %:n kasvun. Jäsenmäärä korreloi huonosti jäsenmaksuihin, koska jäsenmaksu vaihtelee 25 eurosta 20 000 euroon. Jäsenmaksujen laskuun vaikuttivat muutamien luomuliikevaihdoltaan merkittävien jäsenten jäsenmaksujen pieneneminen ja/tai jäsenyyden päättyminen. Oman palvelutoiminnan tuotto oli 85 572 euroa, 32 % edellisvuotta suurempi. Saadut avustukset olivat 116 135 euroa ja kasvoivat edellisestä vuodesta noin 19 %.

Tilinpäätös osoitti 50 552,94 euron ylijäämää. Ylijäämä syntyi jäsenmaksuista, joita on tietoisesti käytetty säästeliäästi yhdistyksen likviditeetin vahvistamiseksi.

Yhdistyksen kiinteät kulut on pyritty pitämään pieninä esimerkiksi hyödyntämällä työntekijöiden kotitoimistoja ja jäsenten kokoustiloja. Yhdistyksen kirjanpidon ja talouspalvelut hoitaa Talouspalvelu Uniikki Oy.